

Rīgā

30.09.2020. Nr. 5-

Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā

Par ES reģionālā atbalsta pamatnostādņu projektu

Latvijas Lielo pilsētu asociācija ir iepazinusies ar sabiedriskajai apspriešanai nodoto Eiropas Savienības reģionālā atbalsta pamatnostādņu (turpmāk — Pamatnostādnes) projektu, un sniedz sekojošus komentārus.

Pamatnostādņu L1 projekta 7.4.1. sadaļas 179. punkta b un c apakšpunktos ir minēts, ka NUTS 2 reģionos, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks vai vienāds kā 55% līdz 65% no ES-27 vidējā rādītāja, reģionālā atbalsta maksimālais līmenis ir plānots 40%, bet reģionos, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir virs 65% no ES-27 vidējā rādītāja, reģionālā atbalsta maksimālais līmenis ir plānots 30%.

Saskaņā ar Pamatnostādņu 1. pielikumu visa Latvijas teritorija ir iekļauta kā NUTS 2 reģions, kas ir tiesīgs saņemt reģionālo atbalstu saskaņā ar Līguma par ES darbību (LESD) 107. panta 3. punkta a apakšpunktu, un attiecīgi piemērojams atbalsta maksimālais robežlielums būs 30% (ar iespēju palielināt atbalsta apmēru par 20% mazajiem un par 10% vidējiem uzņēmumiem), nemot vērā IKP uz vienu iedzīvotāju 67% apmērā no ES-27 vidējā rādītāja. **Tas nozīmē, ka maksimālais reģionālā atbalsta robežlielums Latvijā nākamajā periodā būs par 5% zemāks nekā 2014.-2020. gadu periodā.**

Salīdzinājumam:

1. 71.16% no Lietuvas teritorijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir 65% apmērā no ES-27 vidējā rādītāja, un lielākā daļa Lietuvas teritorijas kvalificēsies piemērojamā atbalsta maksimālajam robežlielumam 40% (ar iespēju palielināt atbalsta apmēru par 20% mazajiem un par 10% vidējiem uzņēmumiem);
2. 50% (pēc iedzīvotāju skaita) no Polijas reģioniem būs pieejams reģionālais atbalsts 40% un pat 50% apmērā, jo Polijas reģioni ir sīkāk iedalīti pēc IKP uz vienu iedzīvotāju, kas atsevišķos gadījumos ir zem 55% no ES-27 vidējā rādītāja.

Attiecīgi Pamatnostādņu esošā projekta redakcija iezīmē nelabvēlīgāku reģionālā atbalsta režīmu Latvijai gan salīdzinājumā ar 2014.-2020. gada periodu, gan nākamajā periodā attiecībā pret kaimiņvalsti Lietuvu. 2014.-2020. gadu periodā Latvijai bija noteikts reģionālā

atbalsta maksimālais līmenis 35% apmērā (ar iespēju palielināt atbalsta apmēru par 20% mazajiem un par 10% vidējiem uzņēmumiem), Lietuvai un Igaunijai — 25% apmērā.

Saskal)ā ar Eurostat datiem ¹Latvija, Bulgārija un Rumānija ir 3 ES dalībvalstis, kurās kopējais iedzīvotāju skaits ir samazinājies gan dēļ mirstības pārsvara Pār dzimstību, gan dēļ iedzīvotāju emigrācijas pārsvara Pār imigrāciju.

Pēc statistikas datiem Lietuvā un Igaunijā ir labāka situācija nekā Latvijā, jo negatīvo dabisko pieaugumu līdzsvaro imigrācijas pārsvars Pār emigrāciju.

Latvijā 2018. gadā bija vislielākais iedzīvotāju skaita samazinājums Eiropas Savienībā (ES) — 7,5 cilvēki uz 1 000 iedzīvotāju.

Iedzīvotāju blīvums Latvijā 2019. gada sākumā bija 30 cilvēki LIZ 1 km², kas ir ceturtais mazākais Eiropas Savienībā. Visblīvāk apdzīvotas ir galvaspilsēta un novadi Rīgas apkaimē, bet, piemēram, Rucavas novadā iedzīvotāju blīvums ir 3 cilvēki uz 1 km², Pāvilostas un Ventspils novados — 5 cilvēki uz 1 km².

Augstākminētās negatīvās demogrāfiskās tendences ar katru gadu vairāk saasinās cilvēkresursu problēmu Latvijas reģionos, kas būtiski ierobežos uzņēmējdarbības un attiecīgi Latvijas reģionu veiksmīgu attīstību. Turklāt Latvija ir viena no nedaudzām ES dalībvalstīm, kurā nav ātrgaitas autoceļu tīkla, kas nodrošinātu ātru satiksmi Starp Rīgu un reģioniem.

ES reģionālā atbalsta pamatnostādnes paredz 2 atbalsta formas — investīciju atbalstu (investment aid) un operacionālo atbalstu (operational aid). Operacionālais atbalsts var tikt attiecināts uz attiecīgā reģionā izvietotā uzņēmuma tekošo izmaksu pozīcijām kā darbaspēka, materiālu, pakalpojumu, nomas, administrācijas un citas izmaksas. Operacionālā atbalsta izmantošana tiek pielauta tikai gadījumos, kad tikai ar investīciju atbalstu nav iespējams atrisināt reģiona attīstības problēmu.

Nemot vērā Latvijas īpaši negatīvo demogrāfisko situāciju ir ierosinājums paplašināt operacionālā atbalsta piemērošanas iespējas, kā arī ieviest Pamatnostādņu projektā jaunu definīciju — "demogrāfiski īpaši negatīvi skartie reģioni — reģioni ar kopsummā negatīviem dabiskā pieauguma un tīrās migrācijas rādītājiem".

Operacionālā atbalsta plašākas izmantošanas iespējas varētu būt būtisks instruments, piemēram jaunu IKT nozares uzņēmumu piesaistei reģioniem, tai skaitā no trešajām valstīm ārpus ES/EEZ.

¹(https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/images/1/10/Demographic_balance%2C_2019_%28thousands%29.png)

Pamatnostādnu projekts paredz šī atbalsta veida piemērošanu pamatā attālos reģionos (outermost regions) LESD 349. panta izpratnē vai, lai novērstu depopulāciju teritorijās ar ļoti zemu iedzīvotāju blīvumu (zem 8 cilvēkiem uz 1 km²).

Nemot vērā augstāk minēto, izsakām priekšlikumus:

1. papildināt Pamatnostādnu projektu ar jaunu definīciju:

"Demographically most negatively impacted regions - the regions with the negative increase of population due to the natural change and net migration cumulatively";

2. izteikt Pamatnostādnu 2.1. sadaļas 16. punkta 2. teikumu šādā redakcijā:

"Operating aid may be considered compatible if it aims to reduce certain specific difficulties faced by SMEs in particularly disadvantaged areas falling within the scope of Article 107(3)(a) of the Treaty, or to compensate for additional costs to pursue an economic activity in outermost regions or to prevent or reduce depopulation in very sparsely populated areas and in demographically most negatively impacted regions";

3. izteikt Pamatnostādnu projekta 7.4.1. sadaļas 180. punktu šādā redakcijā:

"The maximum aid intensities laid down in paragraph 179 may be increased by up to 20 percentage points in outermost regions that have a GDP per capita below or equal to 75% of the EU27 average or by up to 10 percentage points in other outermost regions and in demographically most negatively impacted regions".

Ar cienu